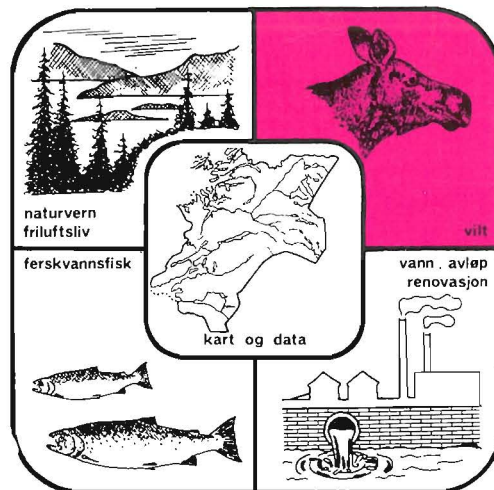

RAPPORT nr. 7 - 1985

Jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen

**Erfaringer fra et prøveprosjekt i Nord-Trøndelag,
skoleåret 1984-85**

FYLKESMANNEN I NORD-TRØNDELAG

FYLKESMANNEN I NORD-TRØNDELAG

MILJØVERNAVDELINGEN

Miljøvernavdelingen er en del av Fylkesmannsembetet i Nord-Trøndelag. Avdelingen ble opprettet 1. september 1982 og består av følgende faggrupper:

- Ferskvannsfisk
- Forurensning (V.A.R.)
- Kart og data (Fylkeskartkontoret)
- Naturvern og friluftsliv
- Vilt

Miljøvernavdelingen har 24 personer ansatt i faste eller midlertidige stillinger.

Resultatene av en del av avdelingens virksomhet trykkes bl.a. i denne rapportserien. I tillegg vil resultatene av enkelte konsulenttjenester som er utført for avdelingen bli presentert i serien. Opplaget er begrenset. Rapportens form og innhold er bestemt av hurtig presentasjon av resultater og datagrunnlaget for den enkelte undersøkelse. Det er tillatt og ønskelig at data og vurderinger i rapporten gjengis og benyttes av andre, så fremt kildene oppgis. En liste over tidligere utarbeidete rapporter er gjengitt bak i heftet.

Forespørsler kan rettes til:

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Miljøvernavdelingen

7700 Steinkjer

Tlf. 077/64 400

FYLKESMANNEN I NORD-TRØNDELAG, MILJØVERNAVDELINGEN

J E G E R P R Ø V E N S O M V A L G F A G
I U N G D O M S S K O L E N

ERFARINGER FRA ET PRØVEPROSJEKT I NORD-TRØNDELAG,
SKOLEÅRET 1984-85

AV

JOAR GRØTTING

PAUL HARALD PEDERSEN

RAPPORT NR 7 - 1985

STEINKJER, AUGUST 1985

F O R O R D

I forbindelse med at Nord-Trøndelag ble utpekt som prøvefylke for innføring av jegerprøven fra 1983, ble det etter initiativ fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag iverksatt et forsøk med jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen. I samråd med Skoledirektøren i Nord-Trøndelag, Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk og prøveskolene kom en i gang med et slikt forsøk i skoleåret 1984-85.

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk støttet utprøvingen økonomisk.

Det ble på et tidlig tidspunkt tatt kontakt med de impliserte skoler, slik at de allerede i planleggingsfasen kunne bli med på å legge til rette for en slik utprøving.

Ansvarlig for opplegg og gjennomføring av utprøvingen har vært viltkonsulent Paul Harald Pedersen. Sammenstillingen av materialet og rapportskrivningen er foretatt av fagassistent Joar Olav Grøtting i samarbeid med Paul Harald Pedersen. I innledningsfasen var også fagsekretær Joar Bergin engasjert i arbeidet. Selve gjennomføringen av valgfaget har vært overlatt til skolene. På denne måten har en fått flere modeller prøvd uavhengig av hverandre, samtidig som skolene har kunnet tilpasse valgfaget avhengig av sine ressurser. Kontorassistent Liv Inger Ovesen har maskinskrevet rapporten.

Vi vil rette en hjertelig takk til lærere, elever og skoleledelse på kommune- og fylkesplan som har gjort det mulig å gjennomføre dette prosjektet. Vi håper at rapporten kan være til hjelp for en eventuell framtidig innføring av jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen.

Steinkjer, 6. september 1985

Torstein Øyen
miljøvernleder

Paul Harald Pedersen
viltkonsulent

I N N H O L D	SIDE
1. S A M M E N D R A G	6
2. I N N L E D N I N G	8
3. F O R B E R E D E L S E A V J E G E R P R Ø V E N S O M V A L G F A G I S K O L E Å R E T 1984-85	9
3.1 Kontaktmøte	9
3.2 Kurs	9
3.3 Lærerveiledning	9
3.4 Lysbildeserie	9
4. R A M M E P L A N F O R V A L G F A G	11
4.1 Formål, begrunnelse	11
4.2 Mål	12
4.3 Lærestoff	12
4.4 Arbeidsmåter og læremidler	12
4.5 Timetall	12
5. J E G E R P R Ø V E U T V A L G I I O M V A L G F A G	13
5.1 Vurdering av valgfaget	13
6. A L D E R S G R E N S E F O R Å A V L E G G E J E G E R P R Ø V E N	14
7. L Æ R E B Ø K E R	15
7.1 ABC for jegerprøven	15
7.2 Jegerprøveboka	16
8. J E G E R P R Ø V E N S H I S T O R I K K	17
8.1 Jegerprøveutvalg I	17
8.2 Jegerprøveutvalg II	19
8.3 Gjennomføring av frivillig jegerprøve i Nord- Trøndelag i 1983.	19
8.3.1 Deltakelse teoretisk eksamen	20
8.3.2 Deltakelse obligatorisk praktisk kurs	20
8.3.3 Deltakelse praktisk eksamen	20
8.3.4 Oppsummering av prøveåret 1983	20
9. G J E N N O M F Ø R I N G A V F R I V I L L I G J E G E R P R Ø V E I N O R D - T R Ø N D E L A G I 1 9 8 4	21
9.1 Deltakelse i 1984	23
9.2 Teoretisk eksamen 1984	23
9.3 Obligatorisk praktisk kurs	23
9.4 Resultat 1984	23
9.5 Oppsummering av prøveåret 1984	23

10.	L A N D S O M F A T T E N D E U T P R Ø V I N G A V F R I V I L L I G J E G E R P R Ø V E I 1 9 8 5	24
10.1	Opplegg	24
10.2	Kostnader	25
10.3	Aldersgrense	25
11.	J E G E R P R Ø V E N S O M V A L G F A G I U N G D O M S S K O L E N 1 9 8 4 / 8 5	27
11.1	Oppsummering-/evalueringsmøte	27
11.2	Deltakelse i valgfaget	27
11.2.1	Kjønnsfordelingen blant elevene	28
11.2.2	Fordelingen i % pr. skole	28
11.2.3	Forholdet mellom antall deltakende jenter og antall kvinnelige jegere - kommune/skole	29
11.2.4	Forholdet mellom antall deltakende jenter og antall kvinnelige jegere på landsbasis	29
11.2.5	Deltakelse i valgfaget i forhold til skolenes elevtall	30
12.	G J E N N O M F Ø R I N G A V V A L G F A G E T J E G E R P R Ø V E N	31
13.	S K O L E N E S V U R D E R I N G A V V A L G - F A G E T J E G E R P R Ø V E N	32
13.1	Vanskelighetsgrad	33
13.2	Ressurser	33
13.3	Reiseavstander	34
13.4	Avvikling av teoretisk eksamen	34
13.5	Praktisk obligatorisk kurs - avvikling i skolen	35
13.6	Vurdering av lysbildeserie som hjelpemiddel	37
13.7	Vurdering av lærerveiledning som hjelpemiddel	37
14.	D I S K U S J O N O G K O N K L U S J O N	39
15.	L I T T E R A T U R	43

1. S A M M E N D R A G

Det ble i skoleåret 1984-85 iverksatt utprøving av jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen. Utprøvingen kom i gang etter et initiativ fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag i samråd med Skoledirektøren i Nord-Trøndelag og Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk. Dette var et ledd i DVF's prøveprosjekt vedrørende jegerprøven i Nord-Trøndelag.

Fem skoler i fylket har deltatt i utprøvingen, og en skole som har gjennomført jegerprøven som valgfag på eget initiativ er også tatt med i vurderingene. Totalt betyr dette at 140 elever har deltatt i utprøvingen i Nord-Trøndelag.

I forbindelse med prøveprosjektet ble det lagt opp til en nær kontakt mellom fylkesmannen og de deltakende skoler. Før skoleåret 1984-85 ble lærerne for faget sammenkalt til et møte hvor prosjektet ble drøftet. Møtet resulterte blant annet i utarbeidelse av konkrete hjelpemidler til skolene fra fylkesmannen. Disse hjelpemidlene ble overlevert skolene henholdsvis ved skolestart og i januar 1985. Primo juni 1985 ble det avviklet et oppsummerings-/evalueringsmøte med representanter fra fylkesmannen, de deltakende skoler og skoledirektøren i Nord-Trøndelag.

Prøveprosjektet i Nord-Trøndelag har klart vist at "Jegerprøven" kan være et attraktivt valgfag i ungdomsskolen. Valgfaget dekker også intensjonene både i den gamle og den nye mønsterplanen for grunnskolen.

Ved innføring av jegerprøven som obligatorisk prøve for utøvelse av jakt i Norge, vil skolene ha en stor betydning for den enkeltes mulighet til å klare en slik prøve. Dette med utgangspunkt både i økonomiske ressurser, bosetning og evner hos den enkelte kandidat. Jegerprøven må også ansees å være holdningsskapende og utdannende når det gjelder forvaltning og utnyttelse av naturgitte ressurser, og må også derfor kunne sees som et verdifullt tilskudd til den obligatoriske utdanning.

Prøveprosjektet har også vist at valgfaget er av interesse hos elever som ikke har som mål å utøve jakt. Valgfaget synes også å ha betydning for å gjøre jaktutøvelse mere attraktivt hos kvinner. Deltakende jenter i valgfaget i forhold til antall kvinnelige registrerte jegere skulle illustrere dette.

Hensikten med prøveopplegget var å finne ut om den teoretiske opplæringen til jegerprøven kunne tilpasses skolene. Konklusjonene i rapporten skulle klart tilsi at dette ikke bare er mulig, men også innehar store fordeler. Det er også fra skolenes side pekt på fordelene av å kunne avvikle jegerprøven i sin helhet i skolen, eventuelt med støtte utenfra. En slik avvikling innbefatter teoriopplæring, teorieksamen og et eventuelt praktisk obligatorisk kurs. Under praktisk obligatorisk kurs kommer det inn blant annet behandling av våpen og skyting. Umiddelbart ser det ikke ut som noe stort konfliktpotensial å tillate skyting i skolen, og

dette må kunne løses gjennom drøftinger på det lokale plan. Grunnskolerådet har tidligere sagt seg positiv til skyting som valgfag i ungdomsskolen (møte i Grunnskolerådet 24.-26. januar 1979).

Interessen og deltakelse i valgfaget jegerprøven må sies å ha vært tilfredsstillende, også sett i sammenheng med andre konkurrerende valgfag. Det ble fra skolenes side også pekt på at elevenes interesse holdt seg i stor grad vedvarende gjennom hele skoleåret. Samtlige av skolene som deltok i prøveprosjektet hadde som intensjon å følge opp med tilbud om valgfaget igjen året 1985/86, med unntak av to skoler som på grunn av elevtallet velger å gi slike tilbud annethvert år med blanding av 8. og 9.klassinger.

2. INNLEDNING

Vinteren 1984 ble det etter kontakt fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, gitt klarsignal fra Skoledirektøren i Nord-Trøndelag til utprøving av jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen i skoleåret 1984-85.

Det ble deretter, i samråd med skolesjefene i de enkelte kommunene valgt ut 5 skoler hvor en slik utprøving skulle foregå. Det ble også plukket ut kontaktpersoner ved disse skolene.

- Stortangen skole v/ Jon Haugan, 7882 NORDLI
- Sørli ungdomsskole v/ Stein Jørgensen, 7884 SØRLI
- Overhalla ungdomsskole v/ Aida Bye, 7863 OVERHALLA
- Egge ungdomsskole v/ Jostein Aalberg, 7700 STEINKJER
- Steinkjer ungdomsskole v/ Gunnar Aftret, 7700 STEINKJER

En skole som ikke var med i dette organiserte opplegget er også tatt med i denne rapporten.

- Nærøy ungdomsskole v/ Franz Kutschera, 7970 KOLVEREID.

3. FORBEREDELSE AV JEGERPRØVEN SOM VALGFAG I SKOLEÅRET 1984-85

Etter at de aktuelle skoler/lærere var plukket ut, ble det arrangert et kontaktmøte mellom lærerne og representanter fra fylkesmannens miljøvernavdeling.

3.1 Kontaktmøte

Under dette kontaktmøtet ble det klarlagt et ønske fra lærerne om et kortere kurs. Dette på grunnlag av at jegerprøven ville bli et helt nytt valgfag i ungdomsskolen, og dels fordi det faglige innhold i et slikt valgfag var noe ukjent for flere av lærerne.

Et slikt kurs ble arrangert av fylkesmannens miljøvernavdeling våren 1984. To representanter fra miljøvernavdelinga var forelesere ved dette kurset.

3.2 Kurs

Dette kurset ble gjennomført som en gjennomgang av jegerprøven. Samtidig ble det benyttet en god del tid til drøfting av hvordan en på best mulig måte kunne få til et prøveprosjekt som for ettertiden kunne danne grunnlaget for innføring av jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen.

Skolene ga uttrykk for glede over å ha blitt tatt med på råd i forbindelse med prøveprosjektet. Dette ga skolene mulighet for å møte prøveprosjektet best mulig forberedt.

3.3 Lærerveiledning

Kurset samt kontaktmøtet resulterte i et ønske fra lærerne om å få utarbeidet en "lærerveiledning". Hensikten med en slik veiledning var å gi lærerne som skulle undervise i faget jegerprøven et grunnlag for å føre elevene fram til den teoretiske eksamen i jegerprøven. Denne veiledningen var ferdig utarbeidet i juli 1984.

Det presiseres at denne veiledningen kun er beregnet som et konkret hjelpemiddel for de deltakende skoler i prøveåret 1984-85.

3.4 Lysbildeserie

En lysbildeserie bestående av 99 bilder er også blitt laget for disse skolene. Denne er primært ment som et hjelpemiddel for å tilegne elevene kunnskaper om aktuelle viltarter. Sammen

med serien er det utarbeidet et hefte som beskriver de aktuelle viltartene presentert i serien.

Det er laget 6 dublikater av denne serien. 5 av disse er utlånt til skolene.

Bildene i denne serien er tatt av Jan Rabben, Åsestranda, og Joar Olav Grøtting, Kolvereid. Disse har lånt ut denne serien til skolene i prøveåret 1984-85.

Serien er sammensatt/redigert av Joar Olav Grøtting, som også har skrevet kommentarene til serien.

Det presiseres at denne serien kun er beregnet som et konkret hjelpemiddel for de deltakende skoler i prøveåret 1984-85.

4. R A M M E P L A N F O R V A L G F A G

I forslaget til den nye "Mønsterplan for grunnskolen" har en gått inn for å senke timerammen for valgfag på ungdomstrinnet med to timer, ned til 11 timer. Dette har sammenheng med "Grunnskolerådets" forslag om praktisk, sosialt og kulturelt arbeid som fag i grunnskolen. Dette faget gir også elevene valgmuligheter, og ivaretar dermed elevenes behov for varierte aktiviteter.

I følge mønsterplanen skal undervisningen i valgfagene ta sikte på:

- å fremme elevenes vekst og trivsel og stimulere til utfoldelse ved at elevene får arbeide med fag og emner ut fra egne interesser og behov,
- å utvikle allmenne og yrkesforberedende kunnskaper og ferdigheter,
- å stimulere til meningsfylt fritidsbeskjeftelse,
- å gjøre skolen virkelighetsnær og meningsfylt ved å utnytte kilder til læring som finnes i lokalmiljøet.

Valgfag blir sett på som en del av den obligatoriske undervisningen, og elevenes frihet begrenser seg til valg av fag og emner. De kan ikke unnlate å delta i valgfagtimene.

I forslaget til ny mønsterplan for grunnskolen blir det også pekt på følgende:

- at en tar hensyn til og utnytter de muligheter som finnes i lokalmiljøet.
- at en i valgfagene benytter naturlige samarbeidspartnere som foreldre, institusjoner, organisasjoner, foreninger eller arbeidslivet. Uansett samarbeidspartnere er det skolen som står ansvarlig for gjennomføringen av undervisningen,
- at elevenes interesser og behov må stå sentralt når det gjelder valgfagtilbudet,
- at informasjon til elever og foresatte om skolens valgfagordning bør gies i god tid før elevene skal velge fag. Slik informasjon bør bl.a. inneholde oversikt over aktuelle valgfag skolen kan tilby og opplysninger om gjennomføringen av kursene.

Forslaget til ny "Mønsterplan for grunnskolen" sier følgende om:

4.1 Formål, begrunnelse

Formålet for valgfaget skal begrunne fagets plass i skolen, og gi svar på hvorfor elevene arbeider med det. Formålet for det

enkelte valgfag må utformes på grunnlag av det generelle formål som nevnt foran.

4.2 Mål

Målet for valgfaget skal angi retninger for arbeidet, og være i samvar med skolens overordnede mål. Det må utformes på grunnlag av de generelle mål for valgfag som er nevnt foran.

4.3 Lærestoff

Planen må angi hvilket lærestoff elevene skal arbeide med. Angivelsen av lærestoff bør følge samme mønsteret som i planene for de obligatoriske fag, dvs. at lærestoffet bør ordnes i hovedemner og delemner.

4.4 Arbeidsmåter og læremidler

Planen bør angi hvilke arbeidsmåter som kan være aktuelle, og om det er aktuelt med samarbeidspartnere i lokalmiljøet. Planen bør også angi hvilke læremidler og hvilket utstyr som er nødvendig. Hvilke lokaler en trenger, og om noe av undervisningen bør foregå utenfor skolens område.

4.5 Timetall

Valgfagene kan ha forskjellige timetall, og kan gå over kortere eller lengre tid, fra uker til hele skoleåret. Valgfagtilbudet må dekkes innenfor skolens godkjente timeramme og ligge innenfor det timetall den enkelte klasse skal ha pr. uke. Valgfagplanen må angi hvor mange timer pr. uke og hvor stor del av året undervisningen skal foregå.

5. J E G E R P R Ø V E U T V A L G I I O M V A L G F A G

Med bakgrunn i DVF's styrevedtak av 15. desember 1981 (sak nr. 62/1981) om obligatorisk jegerprøve, nedsatte DVF den 21.1.1983 et utvalg kalt Jegerprøveutvalg II.

Utvalget har hatt følgende sammensetning:

- underdirektør Svein Skavhaug - formann	DVF
- kontorsjef Hjalmar Pavel	DVF
- viltkonsulent Paul H. Pedersen	FM-NT
- organisasjonskonsulent Nils Setten	LUK
- jakt- og fiskekonsulent Arnfinn Weiseth	NJFF

Utvalget fikk i oppdrag å utrede et opplegg for en obligatorisk jegerprøve på landsbasis, og som et ledd i dette forestå gjennomføringen av et 2-årig prøveprosjekt i Nord-Trøndelag fylke.

5.1 Vurdering av valgfaget

Utvalget har i sin

"Innstilling om obligatorisk jegerprøve med rapport fra prøveprosjektet jegerprøven i Nord-Trøndelag 1984"

også foretatt en vurdering av jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen under punkt 4.4

Utvalget sier følgende:

"Utvalget ser det som meget viktig at jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen utprøves videre ved at erfaringene fra skoleåret 84/85 sammenfattes slik at et endelig veiledningshefte kan tilbys for hele landet. Dette vil sikre at hele landet får et ensartet og desentralisert tilbud om grunnopplæringen. Utvalget legger vekt på at også andre enn de som er potensielle jegere vil kunne dra nytte av tilbudet. Dette bekreftes ved at langt over hundre elever har valgt dette som valgfag i de tre kommunene som er med i utprøvingen i skoleåret 84/85 i Nord-Trøndelag. Utvalget legger vekt på at utprøvingen skjer i samarbeid med skolemyndighetene. Dette bl.a. på grunn av behovet for et fleksibelt opplegg som i neste omgang vil resultere i at det kan tas i bruk ved de skolene som måtte ønske det.

Tilsammen vil jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen få stor betydning for en grunnleggende økologisk forståelse og for synet på vilt, jakt og fangst i framtida. Resultatet av dette arbeidet vil også kunne få praktisk betydning for lignende opplegg i andre skoler utenom ungdomsskolen."

6. ALDERSGRENSE FOR Å AVLEGGE J E G E R P R Ø V E N

Etter styrevedtak i DVF den 15.12.81 (sak 62/81) og senere 01.02.84 (sak 2/84) har paragraf 6 første ledd, fått denne ordlyd:

"Jegerprøven kan avlegges fra det kalenderår en fyller 16 år. Jegerkort kan likevel først utstedes etter fylte 16 år."

Ved prøveprosjektet i Nord-Trøndelag ga DVF dispensasjon fra bestemmelsene slik at jegerprøven kunne avlegges fra det kalenderår en fylte 14 år. Dette for å sikre tilstrekkelig antall deltakere ved prøveprosjektet.

Det gjøres oppmerksom på at DVF har hatt under høring et forslag om nedre aldersgrense på 14 år for å kunne delta i jakt under tilsyn og med foresattes samtykke. Forslaget har fått allmenn tilslutning under en omfattende høring.

7. LÆREBØKER

Det er så langt to bøker på markedet spesielt beregnet som lærebøker for jegerprøven. I forbindelse med prøveprosjektet "Jegerprøven som valgfag i ungdomsskolene" i Nord-Trøndelag skoleåret 1984/85 ble lærerne ved de 5 skolene som inngår i dette prosjektet tildelt begge disse bøker. Lærerne sto fritt i valget om hvilken bok som skulle brukes.

7.1 ABC for jegerprøven

ABC for jegerprøven er utgitt på P.F. Steensballes forlag i samarbeid med Norges Jeger- og Fiskerforbund.

Redaktør er Eigil Reimers og boka har 8 medforfattere:

- Sven Richard Gjems
- Rolf Langvatn
- Viggo Ree
- Per Søylen
- Bjørnulf Kristiansen
- Paul Harald Pedersen
- Ole Swang
- Egil Ole Øen

ABC for jegerprøven er godkjent som:

- Brevkurs av Kirke- og undervisningsdepartementet i mars 1984. Første godkjenningsperiode 1984-1989.
- Kursbok for studieringer av Studieforbundet natur og miljø 11. mai 1984.
- Kursbok for studieringer i Bygdefolkets Studieforbund.
- Kursbok for studieringer ved Folkeuniversitetet.

Det er også utarbeidet et brevkurs bygget over ABC for jegerprøven. Kurset er beregnet på den teoretiske del av jegerprøven og kalles ABC FOR JEGERPRØVEN. Brevkurset er utarbeidet av KA SKOLEN i samarbeid med redaktøren av boka ABC for jegerprøven, Eigil Reimers. Brevkurset består av 5 studieenheter og administreres av NKS.

Til bruk sammen med boka ABC for jegerprøven har redaktøren, Eigil Reimers, forfattet et oppgavehefte, 1000 SPØRSMÅL OG SVAR TIL JEGERPRØVEN. Oppgaveheftet omfatter alle aktuelle spørsmål til jegerprøven, og spørsmålene følges av tre svarmuligheter. Fasit er inntatt i boka.

Det er utarbeidet studieplan for ABC for Jegerprøven.

7.2 Jegerprøveboka

Jegerprøveboka er utgitt av Norges Jeger- og Fiskerforbund - Landbruksforlaget.

Forfattere av boka er:

- Stein Lier Hansen
- Bjørn Wegge
- Arnulf Arnesen - hovedkonsulent

Jegerprøveboka er godkjent som:

- Brevkurs av Kirke- og undervisningsdepartementet 4. november 1983. Første godkjenningsperiode 1983-88.
- Kursbok for studieringer av Studieforbundet natur og miljø 29. september 1983.
- Kursbok for studieringer i Bygdefolkets Studieforbund.
- Kursbok for studieringer ved Folkeuniversitetet.

Boka er inndelt i 10 studieenheter.

Til bruk sammen med Jegerprøveboka er det utarbeiet en studieplan/fasit kalt "Jegerfakta". Boka er utgitt av Landbruksforlaget

8. J E G E R P R Ø V E N S H I S T O R I K K

Grunnlaget for innføring av jegerprøve fant man i "Jaktloven av 1951" § 61 pkt. 11, men komplett hjemmel manglet. Senere i den loven som erstattet denne, "Viltloven", eller "Lov av 29. mai 1981 nr. 38 om viltet", kapittel IX, § 39, fikk man en komplett hjemmel.

8.1 Jegerprøveutvalg I

Ved et enstemmig vedtak i styret for Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk (DVF) den 25. januar 1978 (sak nr. 19/78) ble det nedsatt et utvalg til å utarbeide forslag til obligatorisk jegerprøve. Utvalget fikk følgende sammensetning:

- Underdirektør Svein Skavhaug (formann)
- Kaptein Knut Eide
- Redaktør Sven R. Gjems
- Avdelingsleder Bjørnulf Kristiansen
- Byråsjef Ole Swang
- Amanuensis Egil Ole Øen.

Sekretær for utvalget var konsulent i DVF, Paul Harald Pedersen.

I et styrevedtak i DVF 15. august 1978 (sak 48/78) ble utvalget utvidet med ett nytt medlem: Bonde Rolf Sørungård.

Ved et enstemmig styrevedtak i DVF den 25. januar 1978 (sak nr. 19/78) fikk utvalget (jegeprøveutvalget) følgende mandat:

- "I Utvalget skal utarbeide forslag til en obligatorisk jegerprøve som forutsettes å finne sin hjemmel i lov om viltstellet, jakt og fangst. Herunder skal det gis forslag til
- hva prøven skal omfatte
 - hvem prøven skal omfatte
 - administrasjon og finansiering

Utvalget forutsettes å ha sitt forslag ferdig i løpet av 1978.

- II Utvalget skal vurdere den nåværende skyteprøve som ledd i sitt forslag om jegerprøve, og snarest mulig fremme forslag til nye regler for skyteprøve med sikte på at disse kan gjøres gjeldende før obligatorisk jegerprøve i sin helhet kan innføres."

Dette utvalget, senere kalt "jegeprøveutvalget" la fram sin innstilling om obligatorisk jegerprøve i Trondheim i mai 1980:

"Innstilling fra et utvalg (jegeprøveutvalget) nedsatt av styret i Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk 25. januar 1978."

Denne innstillingen ble gjenstand for en omfattende høringsrunde. Uttalelsene fra denne høringsrunden finner en i "Forelegg for styret i DVF, sak nr. 62/1981", datert 26. november 1981.

Innstillingen fra "jegerprøveutvalget" havnet så som sak for styret i DVF, sak nr. 62/81, og følgende ble blant annet vedtatt i DVF's styre den 15. desember 1981:

"§ 9. Jegerprøven skal bestå av en teoretisk del og en praktisk del.

Den teoretiske delen skal legges opp som en skriftlig prøve hvor prøvedeltakeren kan velge mellom oppgitte svar. Spørsmålene skal være hentet fra ett eller flere av emnene: generell viltøkologi, artskunnskap, viltloven, andre aktuelle lover og bestemmelser, viltkonvensjoner, viltforvaltning, naturvern, human jaktutøvelse, skuddvirkning på vilt, viltets anatomi, vilt sykdommer, viltstell, jaktvåpen, ammunisjon, jakthunder, norske jaktformer og behandling av felt vilt.

Innholdet i den praktiske del av jegerprøven skal fastsettes på grunnlag av 2 års utprøving av følgende opplegg:

1. En praktisk prøve som legges opp slik at prøvedeltakerne skal passere ulike poster i en standardisert løype. Deltakerne må vise ferdighet i ansvarlig håndtering av gevær i ulike situasjoner, avstandsbedømmelse til dyrefigur og skyting mot lerdue. Ved skyting mot lerdue skal det avfyres 4 skudd mot 4 lerduer, hvorav minst ett skudd skal treffe en lerdue.

Det skal legges særlig vekt på å vurdere om kravet til skyteferdighet er rimelig samt mulighetene for å gjennomføre standardiserte prøveopplegg.

2. Et obligatorisk kurs som inneholder kvalifisert instruksjon om jaktvåpenenes oppbygging og funksjon. Det skal legges særlig vekt på å lære kandidatene ansvarlig omgang med våpen under ulike forhold. Kandidatene skal under kurset avlegge 25 skudd mot dyrefigurer med henholdsvis hagle og storviltvåpen. Det skal under kurset trenes i avstandsbedømmelse og skyting mot lerdue med hagle. (Minst halvparten av de nevnte 25 skudd med hagle skal avlegges mot lerdue).
3. En kombinasjon av 1 og 2 slik at kandidatene avlegger den foreslåtte praktiske prøve etter å ha gjennomgått det nevnte kurs.

Opplegget for både den teoretiske og praktiske delen av jegerprøven skal være standardisert og skal være godkjent av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk."

8.2 Jegerprøveutvalg II

Det ble videre fattet vedtak om å nedsette et utvalg, senere kalt "Jegerprøveutvalg II".

Dette utvalget skulle utrede et opplegg for en obligatorisk jegerprøve på landsbasis, og som et ledd i dette forestå gjennomføringen av et 2-årig - i første omgang frivillig - prøveopplegg i Nord-Trøndelag fylke. Opprinnelig var fylkene Troms, Nord-Trøndelag og Hedmark utpekt som prøvefylker, men på grunn av bevilgningssituasjonen falt Troms og Hedmark bort.

Utvalget besto av følgende personer:

- underdirektør Svein Skavhaug (formann),
- kontorsjef Hjalmar Pavel, DVF
- viltkonsulent Paul Harald Pedersen, FM i Nord-Trøndelag
- organisasjonskonsulent Nils Setten, LUK
- jakt- og fiskekonsulent Arnfinn Weiseth, NJFF

Som sekretær for utvalget fungerte Dag Dolmen, DVF fram til juli 1983. Deretter Joar Bergin, DVF.

8.3 Gjennomføring av frivillig jegerprøve i Nord-Trøndelag i 1983

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, miljøvernavdelingen hadde ansvaret for den praktiske tilretteleggingen og gjennomføringen av prøveprosjektet i 1983. Dette innbefattet bl.a. at fylkesmannen hadde ansvaret for teknisk arrangement av teoretisk og praktisk eksamen, kontroll av obligatorisk praktisk kurs, innkalling av prøvedeltakere til eksamener og obligatorisk praktisk kurs, samt innkreving av eksamensgebyr.

Teknisk arrangør av de obligatoriske praktiske kurs var de lokale jeger- og fiskerforeningene.

Nord-Trøndelag fylke ble inndelt i 6 regioner, hvor det i 1983 ble utprøvd 3 forskjellige alternativer.

Alt. I	Teoretisk eksamen - praktisk eksamen - obligatorisk praktisk kurs.
Alt. II	Teoretisk eksamen - obligatorisk praktisk kurs
Alt. III	Teoretisk eksamen - praktisk eksamen.

I forbindelse med den teoretiske eksamen ble det gjort forsøk med eksamensoppgaver med 35 og 50 spørsmål.

8.3.1 Deltakelse teoretisk eksamen

Teoretisk eksamen ble avviklet på 9 forskjellige eksamenssteder i fylket. 102 prøvedeltakere møtte til eksamen. 81 av disse klarte kravet til bestått eksamen ved første forsøk. Etter kontinuering var det totalt 98 prøve kandidater som besto teoretisk eksamen i 1983. Kun en kandidat strøk ved fornyet prøve.

8.3.2 Deltakelse obligatorisk praktisk kurs

I de regioner hvor obligatorisk praktisk kurs skulle prøves, var det totalt påmeldt 113 prøve kandidater. 89 møtte, mens 74 prøve kandidater fullførte det obligatoriske praktiske kurset hvor kravet for fullføring var 100 % oppmøte.

8.3.3 Deltakelse praktisk eksamen

Til den praktiske eksamen, forsøkt i 3 regioner i fylket, var det påmeldt 52 prøve kandidater. 34 møtte til eksamen og 25 fikk karakteren bestått.

8.3.4 Oppsummering av prøveåret 1983

Resultater og konklusjoner fra prøveåret 1983 i Nord-Trøndelag ble overlevert DVF i rapports form av "Jegerprøveutvalg II" i januar 1984. Rapporten er kalt:

"Obligatorisk jegerprøve. Prøveprosjekt i Nord-Trøndelag 1983. Innstilling fra et utvalg (Jegerprøveutvalg II) nedsatt av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk 15. januar 1983."

9. G J E N N O M F Ø R I N G A V F R I V I L L I G J E G E R P R Ø V E I N O R D - T R Ø N D E L A G I 1 9 8 4

Med utgangspunkt i erfaringene fra 1983 ble opplegget for gjennomføring av et nytt prøveår i Nord-Trøndelag lagt fram for DVF's styre den 1. februar 1984, (sak 2/84).

Det ble flere endringer i opplegget sammenlignet med opplegget for 1983:

"§ 9. 1. Jegerprøven skal bestå av en teoretisk del og en praktisk del.

- Den teoretiske delen skal legges opp som en skriftlig prøve bestående av 50 spørsmål hvor prøvedeltakerne skal kunne velge mellom tre oppgitte svar på hvert spørsmål. 80 % (40 spørsmål) må være riktig besvart for at prøven skal være bestått.

Spørsmålene skal være hentet fra ett eller flere av emnene: generell viltøkologi, artskunnskap, viltloven, andre aktuelle lover og bestemmelser, viltkonvensjoner, viltforvaltning, naturvern, viltsykdommer, viltstell, jaktvåpen, ammunisjon, jakt-hunder, norske jaktformer og behandling av felt vilt.

- Den praktiske delen skal bestå av et obligatorisk praktisk kurs. Kursets varighet skal være 12 timer og ledes av en autorisert instruktør.

Kurset skal bl.a. inneholde instruksjon om jaktvåpnenes oppbygging og funksjon, sikkerhetsregler, grunnleggende prinsipper om human og sikker jakt, avstandsbedømmelse og skyting med haglgevær. Det skal skytes minst 15 skudd med haglgevær, hvorav minst 10 skudd mot lerdue.

Det praktiske kurset skal være avlagt før kandidaten går opp til den teoretiske eksamen.

Opplegget for både den teoretiske og praktiske delen av jegerprøven skal være standardisert og skal være godkjent av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk.

2. - Fylkesmannen har ansvaret for at det blir avviklet teoretisk eksamen og obligatorisk praktisk kurs i fylket.
- Til å forestå kontrollen ved arrangement av den teoretiske eksamen skal fylkesmannen autorisere kontrollører. Det bør tas sikte på å arrangere minst en teoretisk eksamen innenfor hver kommune.

- Til å forestå gjennomføringen av de obligatoriske praktiske kursene skal fylkesmannen autorisere instruktører.

De personer som autoriseres som instruktører bør selv være eller ha vært aktive jegere med god kjennskap til jakt og våpenbruk.

Det skal bygges opp et tilfredsstillende tilbud til instruktørutdanning på landsbasis. Denne instruktørutdannelsen skal bestå av en teoretisk del (del 1) og en del som inneholder en gjennomgang av det instruktørheftet som skal danne rammen for innholdet i det obligatoriske praktiske kurset for førstegangsjegere (del 2).

Personer som kan godtgjøre tilstrekkelige kunnskaper innenfor den teoretiske delen av instruktørutdannelsen (del 1), kan av fylkesmannen autoriseres som instruktør etter å ha gjennomgått instruktørutdannelsens del 2.

Øvrige personer må ha gjennomgått hele instruktørutdannelsen (både del 1 og del 2) før de kan autoriseres som instruktører.

Fylkesmannen bestemmer hvilke og hvor mange personer som skal gis autorisasjon innen hvert fylke.

Det skal legges opp til et tilstrekkelig tilbud av praktiske kurs for førstegangsjegere innenfor hver kommune.

Ved autorisasjon skal instruktørene forplikte seg til å gjennomføre et visst antall kurs for førstegangsjegere pr. år.

Prøveopplegget for jegerprøven skal etter denne rammen utprøves i Nord-Trøndelag i 1984. "Jegerprøveutvalg II" bør gjennom erfaringer fra denne gjennomprøvingen legge fram et forslag til et standardisert opplegg for innholdet i en obligatorisk jegerprøve.

Dette forslaget bør bl.a. inneholde:

- Standardiserte opplegg for avviklingen av den teoretiske eksamen.
- Standardisert instruksjonshefte for de praktiske kursene, tilrettelagt for godkjenning i voksenopplæringen.
- Oversikt over nødvendig utstyr for den enkelte instruktør og eventuelt for grupper av instruktører f.eks. på kommuneplan.

- Totale kostnadskalkyler for avvikling av den teoretiske og den praktiske del.

Erfaringene herfra skal så danne grunnlag for eventuelt ett års utvidet prøveopplegg, hvor det legges vekt på autorisasjon av instruktører og utbygging av kurstilbud."

Ordlyden i dette vedtaket er også mandatet for "Jegerprøveutvalg II" sitt arbeid i 1984.

9.1 Deltakelse i 1984

I alt var det 172 prøvedeltakere fordelt på 17 kommuner som meldte seg på til jegerprøven i 1984.

9.2 Teoretisk eksamen 1984

110 prøvedeltakere deltok ved teoretisk eksamen, 98 av disse besto eksamen. Dette gir en strykprosent på 11. Til sammenligning var strykprosenten i 1983 21.

Ved fornyet prøve var det 7 av 9 frammøtte som besto jegerprøven. De to som ikke besto var begge førstegangsjegere.

9.3 Obligatorisk praktisk kurs

Av 172 påmeldte møtte 116 opp til obligatorisk praktisk kurs. Av de 116 som begynte på kurset var det 111 som hadde 100 % oppmøte.

9.4 Resultat 1984

I 1984 var det totalt 105 prøvedeltakere som besto jegerprøven. Dette utgjør 90,5 % av de som møtte opp til obligatorisk kurs og 95,5 % av de som møtte opp til teoretisk eksamen.

9.5 Oppsummering av prøveåret 1984

Resultater og konklusjoner fra prøveåret 1984 i Nord-Trøndelag ble overlevert DVF i rapports form av "Jegerprøveutvalg II" i oktober 1984. Rapporten er kalt:

"Obligatorisk jegerprøve. Innstilling om obligatorisk jegerprøve med rapport fra prøveprosjektet jegerprøven i Nord-Trøndelag 1984."

10. LANDSOMFATTENDE UTPRØVING AV FRIVILLIG JEGERPRØVE I 1985

10.1 Opplegg

Med utgangspunkt i erfaringene fra 1984 som ble lagt fram i rapportens form for DVF i oktober 1984, samt denne rapportens anbefalinger om videre utprøving og innføring av obligatorisk jegerprøve ble følgende vedtak fattet av DVF's styre den 26. november 1984 (sak nr. 32/84):

- "1. En frivillig jegerprøve bør utprøves i flest mulig fylker i 1985. Fylkesmannen avgjør i hvilken utstrekning den bør gjennomføres. Personer som har fylt 14 år kan ta jegerprøven.
2. Dersom fylkesmannen ikke ser seg i stand til å være ansvarlig for prøvens teoretiske og/eller praktiske del, mens studieorganisasjonene er interessert i å teste sitt apparat i vedkommende fylke, bør DVF gjennom avtaler arbeide for at jegerprøven blir gjennomført i fylket, men da i regi av studieorganisasjonene.
3. Prøven skal bestå av en teoretisk og en praktisk del. Den teoretiske delen skal legges opp med samme innhold som for prøveopplegget 1983-84. Den praktiske delen skal bestå av et obligatorisk praktisk kurs på 12 timer ledet av en autorisert prøveleder. Kurset skal legges opp slik at et større timeantall kan brukes til praktisk prøving enn det som ble benyttet i Nord-Trøndelag i 1984.
4. Fylkesmannen har det overordnede ansvar for at det blir avviklet teoretisk eksamen og obligatorisk praktisk kurs i fylket. De obligatoriske praktiske kurs overlates til lokale studieorganisasjoner og påmelding skjer direkte til disse. Fylkesmannen bestemmer hvem som skal ha ansvaret for avvikling av teoretisk eksamen, såvel påmelding som gjennomføring.
5. DVF inngår rammeavtale med de sentrale studieforbund om gjennomføring av obligatorisk praktisk kurs, og styret godkjenner prinsippene i vedlagte utkast til rammeavtale av 21.11.84.
6. DVF inngår konkret avtale med Norges Jeger- og Fiskerforbund om utdanning av et tilstrekkelig antall prøveledere.
7. Opplegget skal primært gjennomføres første halvår 1985. Fylkesmennene, Norges Jeger- og Fiskerforbund og studieorganisasjonene rapporterer sine erfaringer fra opplegget innen hvert fylke til DVF

før 1.9.85. Erfaringene fra hvert fylke skal gi grunnlag for eventuelle justeringer før innføring av en obligatorisk jegerprøve i 1986.

Styret viser til den enstemmige innstillinge fra jegerprøveutvalg II av oktober 1984 og vil gi uttrykk for at det etter innføring av obligatorisk jegerprøve fra og med 1986 bør tas sikte på noe lengere varighet av det obligatoriske praktiske kurs enn det som er fastsatt for utprøvingen i 1985.

Styret tar til etterretning at det ikke er mulig å fastsette ens pris for jegerprøvens praktiske del for hele landet."

10.2 Kostnader

"Fastsatt av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk 17. desember 1984.

1. Jegerprøven skal være selvfinansierende, dvs. at kandidatene gjennom gebyr/kursavgift skal dekke alle utgifter som det offentlige og studieorganisasjonene har i forbindelse med avvikling av jegerprøven.
2. Utgiftene i forbindelse med de obligatoriske kurs dekkes av kursdeltakerne og betales til den organisasjon som avvikler kurset.
3. Gebyr kr 150,- til dekning av det offentliges utgifter betales på særskilt blankett av DVF, postgirokonto nr. 424 83 99. Beløpet må være betalt før teoretisk eksamen.
4. Fylkesmannen dekker det offentliges utgifter på fylkesplan innenfor de rammer Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk trekker opp."

10.3 Aldersgrense

Ved gjennomføring av den landsomfattende utprøvingen i 1985 kan jegerprøven avlegges fra fylte 14 år, men jegeravgiftskort gir ikke rett til selvstendig jaktutøvelse før etter fylte 16 år.

11. J E G E R P R Ø V E N S O M V A L G F A G I U N G D O M S S K O L E N 1 9 8 4 / 8 5

I dagene 05.06. - 06.06.85 ble det holdt et oppsummerings-/evalueringsmøte med deltakelse fra fire av de fem skolene som var med i prøveprosjektet "Jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen". I tillegg var faglærer for faget friluftsliv/kroppssøving ved Nærøy ungdomsskole deltaker under møtet.

Følgende lærere deltok:

Per Kvistad,	Egge ungdomsskole
Jostein Aalberg,	" "
Stein Egil Jørgensen,	Sørli skole
Franz Kutschera,	Nærøy ungdomsskole
Aida Bye,	Overhalla ungdomsskole
Gunnar Aftret,	Steinkjer ungdomsskole
Kristen Overrein,	" "

Fra skoledirektøren i Nord-Trøndelag:

Konsulent Gjertrud Evjen

Fra fylkesmannen i Nord-Trøndelag:

viltkonsulent Paul Harald Pedersen
fagassistent Joar Olav Grøtting.

11.1 Oppsummering-/evalueringsmøte

Det ble under møtet lagt stor vekt på at lærerne fra de fem skolene samt læreren fra Nærøy ungdomsskole skulle få anledning til å gi en bredest mulig tilbakemelding om hvordan "Jegerprøven" fungerte som valgfag i ungdomsskolen.

11.2 Deltakelse i valgfaget

Interessen for "Jegerprøven" som valgfag ved de fem prøveskolene i skoleåret 1984/85 har vært stor. I alt 105 elever fra disse skolene hadde valgt faget. Tar en i tillegg med Nærøy ungdomsskole, får en 140 elever.

Tre av de fem prøveskolene åpnet adgang bare for 9.klassinger, Sørli skole og Stortangen ungdomsskole slo sammen 8. og 9. klasse. Dette på grunn av det lave elevtallet ved skolene.

Valgfaget ble ikke benevnt "Jegerprøven" ved alle skolene. Benevnelse og antall deltakere går fram av tabell 1.

Tabell 1. Benevnelse og antall deltakere ved de ulike skoler.

Skole	Antall elever	Benevnelse av faget
Overhalla ungdomsskole	24	Jegerprøven
Steinkjer ungdomsskole	36	Jord - skog - jegerprøve
Egge ungdomsskole	26	Jegerprøven
Sørli skole	11	Friluftsliv/jegerprøve
Stortangen ungdomsskole	8	Jegerprøven
Nærøy ungdomsskole	35	Friluftsliv/kroppsoving

Ved Nærøy ungdomsskole var det 14 av de 35 elevene som deltok på undervisningen med tanke på avleggelse av teorieksamen for jegerprøven.

11.2.1 Kjønnsfordelingen blant elevene

Fordelingen av jenter/gutter på faget går fram av tabell 2.

Tabell 2. Kjønnsfordeling blant elevene.

Skole	Antall gutter	Antall jenter
Overhalla ungdomsskole	20	4
Steinkjer ungdomsskole	31	5
Egge ungdomsskole	26	0
Stortangen ungdomsskole	7	1
Sørli skole	9	2
Nærøy ungdomsskole	33	2

11.2.2 Fordelingen i % pr. skole

Tabell 3. Fordeling i % på kjønn pr. skole:

Skole	Gutter	Jenter
Overhalla ungdomsskole	83 %	17 %
Steinkjer ungdomsskole	86 %	14 %
Egge ungdomsskole	100 %	
Stortangen ungdomsskole	87 %	12 %
Sørli ungdomsskole	82 %	18 %
Nærøy ungdomsskole	94 %	6 %

Fordelingen totalt gutter/jenter på de 5 prøveskolene vil bli 89 % gutter og 11 % jenter.

Regner en med Nærøy ungdomsskole, får en følgende kjønnsfordeling: 90% gutter og 10 % jenter.

11.2.3 Forholdet mellom antall deltakende jenter og antall kvinnelige jegere - kommune/skole

Tabell 4. Forholdet mellom antall deltakende jenter og antall kvinnelige jegere

Kommune	Kommunen			Skolen(e)	
	Reg. jegere	Ant. jenter	% jenter	Ant. jenter	% jenter
Lierne kommune	378	6	1,59 %	3	15,79 %
Overhalla kommune	354	1	0,28 %	4	16,67 %
Steinkjer kommune	1240	13	1,05 %	5	8,06 %
Nærøy kommune	308	4	1,30 %	2	5,71 %

Den kommunen som er sterkest representert med kvinnelige registreerte jegere i Nord-Trøndelag i 1983/84 er Røyrvik kommune. Her er det 8 kvinnelige jegere av i alt 154 registreerte. Dvs. 5 % kvinnelige jegere.

11.2.4 Forholdet mellom antall deltakende jenter og antall kvinnelige jegere på landsbasis

Tar en denne siste prosentfordelingen og sammenligner denne med fordelingen av jenter/gutter som har betalt jegeravgiftskort på landsbasis for året 1983/84, får vi følgende forhold:

Tabell 5. Forholdet mellom antall deltakende jenter og antall kvinnelige jegere på landsbasis

Tekst	Nord		Gutter	Jenter	% gutter	% jenter
	Trøndelag	Norge				
Reg. jegere	8 873		8 739	134	98,5	1,5
Reg. jegere		152 000	150 600	2 400	98,5	1,5
Elever ved jegerpr. som valgfag i 6 skoler i Nord-Trøndelag	140		126	14	90	10

Som en ser i denne tabellen, er fordelingen mellom kvinnelige/mannlige jegere sammenfallende for Nord-Trøndelag og Norge totalt sett.

Tabellen viser også at valgfaget ga en betydelig større tilslutning av jenter enn andelen av kvinnelige registrerte jegere slik den avspeiles i den offentlige statistikk.

11.2.5 Deltakelse i valgfaget i forhold til skolenes elevtall

Tabell 6. Deltakelse i valgfaget i forhold til skolenes elevtall.

Skole	Antall gutter	Antall jenter	% av klassetrinnet
Overhalla ungdomsskole	20	4	34 av 9. kl.
Steinkjer ungdomsskole	31	5	17 av 9. kl.
Egge ungdomsskole	26	0	16 av 9. kl.
Stortangen ungdomsskole *)	7	1	35 av 8. og 9. kl.
Sørli skole *)	9	2	39 av 8. og 9. kl.

*) Ved Stortangen ungdomsskole og Sørli skole deltok 4 8. klassinger.

Dersom en ikke tar hensyn til de fire 8. klassingene, betyr det at gjennomsnittlig deltakelse for de 5 skolene var på ca. 28 % av 9. klassingene.

Ved Steinkjer, Egge, Overhalla og Nærøy ungdomsskole ble valgfaget kun tilbudt 9.klassinger.

Ved Sørli skole, en skole med 28 elever fordelt på 14 i 8. klasse og 14. i 9. klasse, ble valgfaget tilbudt både 8. og 9. klassinger. Av 11 elever i valgfaggruppa var det her 2 8. klassinger. Dette betyr 14 % av 8. klassingene og 64 % av 9. klassingene. Totalt 39 % av skolens elevtall i 8. og 9. klasse.

Det samme var tilfellet ved Stortangen skole. 23 elever fordelt med 11 i 8. klasse og 12 i 9. klasse. I valgfaget deltok 2 8. klassinger av totalt 8 deltakere. Dette betyr 18 % av 8. klassingene og 50 % av 9. klassingene. Totalt 34 % av skolens elevtall i 8. og 9. klasse.

Det ble fra skolenes side pekt på betydningen av å kunne slå sammen 8. og 9. klasse i valgfagsammenheng. Dette på grunn av muligheten for opprettelse av valgfag. Antall elever som velger faget er av betydning.

Ved å bringe 8. klassinger (13-14 år gamle elever) inn i valgfaget "Jegerprøven" vil en møte problemene med aldersgrensa for utstedelse av jegeravgiftskort som foreløpig er foreslått til 16 år.

12. G J E N N O M F Ø R I N G A V V A L G F A G E T J E G E R P R Ø V E N

Forbruket av undervisningstimer varierte fra en til tre timer pr. uke. En skole hadde en time, tre skoler to timer og to skoler tre timer. Gjennomsnittlig forbruk lå på noe i overkant av to timer pr. uke for de 6 skolene. Tre av skolene hadde kombinert jegerprøven med andre fag. Se kap. 11.2, tabell 1.

Ut fra de erfaringene skolene hadde fra prøveåret konkluderte de med at faget Jegerprøven egner seg til flere undervisningsformer. Den undervisningsformen som kanskje passer faget dårligst er en ren teoriundervisning. Faget er av en slik karakter at en, i en viss utstrekning, er nødt til å trekke inn andre undervisningsformer. Bruk av audiovisuelle hjelpemidler, eksempelvis filmen "Vådeskuddet", lysbildeserier o.l. ble av prøveskolene karakterisert som en positiv måte å myke opp undervisningen på, både for lærere og elever.

Gjesteforelesere hadde også blitt benyttet ved noen av skolene. Disse hadde delvis undervist i faget, mens noen hadde "forelest" om jakt, fiske, forvaltning og friluftsliv., Det ble av skolene pekt på verdien av å kunne trekke inn lokalkunnskap i denne forbindelse.

Besøk på slakteri, utdanningsinstitusjoner innenfor naturforvaltning, besøk av representanter fra organisasjoner som Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Ornitologisk Forening og Norges Naturvernforbund ble også pekt på som positive og nyttige innslag i undervisningen. Også besøk av representanter fra den offentlige forvaltning kan være aktuelt å benytte.

Ekskursjoner over lengre varighet (2-3 timer) var ikke benyttet i større grad. En av skolene hadde i løpet av skoleåret hatt flere heldagsturer, også turer med overnatting. Mulighetene for lengre utflukter er i vesentlig grad avhengig av de enkelte skolars ressurser.

Ved noen av skolene hadde elevene selv dekket en del av utgiftene ved utflukter.

Det var en bred enighet blant skolene om at faget Jegerprøven var et trivselsfag i aller høyeste grad. Interessen for faget var betydelig. Dette også sett i forhold til andre konkurrerende valgfag. Interessen for faget holdt seg stort sett vedvarende gjennom hele året. Faget ble tatt alvorlig, og elevene forsto nødvendigheten av slik opplæring for å kunne delta i utøvelse av jakt.

13. SKOLENES VURDERING AV VALGFAGET JEGERPRØVEN

Det synes å være klart at det ved ingen av de skolene som har deltatt i oppsummering/evaluering av "Jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen" var noen negativ holdning til dette faget som framtidig fag. Mange momenter som burde være av stor betydning når det gjelder innføring av dette faget i skolen, ble nevnt.

Valgfaget "Jegerprøven" ble av samtlige skoler benevnt som et positivt tilbud til skolen og en berikelse for valgfagene.

Innføringen av faget hadde ikke betydd problemer i vesentlig grad for skolene, og dette ble i en viss grad tillagt skolenes mulighet til å ha fått deltatt i planleggingen fra et tidlig tidspunkt. Problemene for dette valgfaget lå i samme gate som for andre valgfag, det mangler ressurser for å få til en gjennomføring på det nivå som ønskes. Jegerprøven hadde i en viss grad bedre muligheter til tilgang på hjelpemidler enn mange andre valgfag, og mye av hjelpemidlene ligger naturlig til i lokalmiljøet og kan utnyttes dersom ressursene er til stede.

Lærerkrefter ble også pekt på som et mulig problem. De mente at det var av betydning at læreren hadde en viss tilknytning til jakt og friluftsliv for å kunne gi en fullgod undervisning, men mente også at emnet likevel var av en slik karakter at det lot seg gjøre å sette seg inn i dette. Til tross for dette mente lærerne det ville være en ubetinget fordel for både lærere og faget at lærerne hadde gjennomgått den utdanning som etter dagens bestemmelser kvalifiserer til autorisasjon som jegerprøveinstruktør. Dette ville blant annet gi skolene mulighet til å gjennomføre et eventuelt obligatorisk praktisk kurs med egne lærerkrefter.

Fagets mulighet til å kunne kombineres med andre fag, eksempelvis kroppsøving, skogbruk, fiske o.l., ble sett på som et plusspoeng i vurderingen av jegerprøven som valgfag.

Det ble også nevnt at det muligens for en del elevers vedkommende lå en del prestisje i å ha jegerprøven som valgfag.

Faget ble også ansett som et verdifulle supplement til skolens obligatoriske fag, og det ble blant annet nevnt at elever fra valgfaget viste en langt bedre forståelse og kunnskap i biologi og naturfagundervisningen.

Hva rammetimetallet for valgfaget angår, nevnte skolene at 1 time pr. uke kunne være i knappeste laget. Med en slik stram tidsramme kunne faget miste mye av sin betydning. Med 2 eller 3 timer, gjerne i kombinasjon med andre fag, fikk faget en helt annen betydning og verdi. Tildeling av timer ut over rammetimetallet vil avhenge av den enkelte skoles mulighet for å dekke vikarlærerutgifter.

13.1 Vanskelighetsgrad

Det var klart entydig at mye av det stoffet som en bør gjennomgå før en kan gå opp til jegerprøven har en høy vanskelighetsgrad. Dette betyr at mange ungdommer i 14-16 årsalderen vil få problemer med å forstå/klare å lære seg stoffet på egen hånd.

Også i brevringer vil elever med læreversker av en eller annen grad møte problemer på grunn av manglende pedagogisk hjelp. Det er klart at elever med læreversker også vil ha visse problemer med faget i skolen, men her er det en rekke fordeler forbundet ved at elevene er i en institusjon der de er kjent av en eller flere lærere. På denne måten kan disse elevene få særskilt hjelp i undervisningen, og dermed klare å tilegne seg de kunnskaper som trengs for å klare teorien til jegerprøven.

Jegerprøvekandidatene vil sannsynligvis være i alderen 14-16 år. Dette betyr at de er i skolen, og sannsynligvis i ferd med å avslutte grunnskolen, m.a.o har de et press på seg i forbindelse med avsluttende eksamen. Dette vil nok for mange bety at skolefagene kommer i første rekke, og at den tid som kan settes av til forberedelse til jegerprøven er minimal. I og med at elevene er på skolen kan de få undervisningen på et tidspunkt der denne ikke vil kollidere med undervisning/lesing av obligatoriske fag.

13.2 Ressurser

Skolen har de ressurser som trengs for å drive en forsvarlig og god opplæring. Slike ressurser kan en selvsagt også finne utenom skolen, men disse kan neppe tilbys over alt hvor det er snakk om å drive en teoretisk opplæring til jegerprøven. Gode lærerkrefter og muligheten for en god pedagogisk opplæring er av stor betydning i forbindelse med jegerprøven. Prøven skal ikke bare være en bekreftelse av elevens teoretiske kunnskap omkring utøvelse av jakt, men det bør også ligge et sterkt krav om motivasjon om en forsvarlig og human jaktutøvelse under opplæringen. Et slikt krav er ikke formulert noe sted som et krav til opplæringen, men det er et overordnet mål at jegerprøven blant annet skal resultere i en mer forsvarlig og human jaktutøvelse. En slik motivasjon vil jegerprøvekandidater kunne få gjennom undervisning i skolen, og det kan vel ikke uten videre sies at en slik motivasjon kommer av seg selv gjennom selvstudier av lærebøkene, eller gjennom den forholdsvis korte, praktiske opplæringen. (Praktisk obligatorisk kurs - 12 timer i 1985).

13.3 Reiseavstander

Bosetningen i deler av Norge må kunne karakteriseres som grissgrendt. Dette betyr at mange av de som i framtida skal avlegge jegerprøven vil være avhengig av offentlige transportmidler eller privat skyss for å delta i studieringer, brevringer o.l. Dette vil også gjelde i forbindelse med gjennomføring av det praktiske obligatoriske kurs. Dette kan medføre at enkelte jegerprøvekandidater vil kunne få urimelige høye kostnader i forbindelse med forberedelser og gjennomføring av teoretisk eksamen og et eventuelt praktisk obligatorisk kurs. Ved innføring av jegerprøven som valgfag i skolene vil dette problemet ikke oppstå, i hvert fall ikke for de jegerprøvekandidatene som er i ferd med å gjennomføre grunnskolen.

Reiseavstandene for elevene i alle deltakende skoler i prøveåret er ikke tatt med her, dette av praktiske årsaker. Det er imidlertid klart av reiseavstandene for elevene, selv ved skolene Egge og Steinkjer ungdomskole, er så pass lange at skyss er nødvendig fra og til skolene for mange av elevene.

De tre skolene hvor reiseavstander er tatt med er Stortangen ungdomsskole og Sørli skole i Lierne kommune og Overhalla ungdomsskole i Overhalla kommune.

For Stortangen ungdomsskoles vedkommende er samlet reiseavstand for de 8 elevene som deltok i valgfaget jegerprøven 241 km. Korteste reiseavstand var 2 km tur-retur, lengste reiseavstand var 80 km tur-retur. Middels reiseavstand for disse elevene var 30 km tur-retur.

Ved Overhalla ungdomsskole er samlet reiseavstand for de 25 elevene på valgfaggruppa ca. 328 km. Korteste reiseavstand lå på rundt 500 m tur-retur, lengste reiseavstand på rundt 20 km. Denne reiseavstanden var gjeldende for 4 elever. Middels reiseavstand for disse elevene var ca. 13 km.

Ved Sørli skole var den samlede reiseavstand for de 11 elevene på valgfaggruppa 316 km. Korteste reiseavstand var på 16 km tur-retur, mens lengste reiseavstand var på 40 km. Her hadde de fleste elevene en reiseavstand tur-retur på mellom 30 og 40 km. Middel lå her på ca. 29 km.

Med bakgrunn i dette skulle det være klart at jegerprøven som valgfag i skolen vil måtte bety mye for de ungdommer som bor i grissgrendte strøk, og at dette faget vil være med på å gi alle jegerprøvekandidater et tilbud om opplæring uavhengig av bosted.

13.4 Avvikling av teoretisk eksamen

Det er fylkesmannen som er ansvarlig for avvikling av teoretisk eksamen (1985). I prøveåret var det, i de fleste tilfeller, personell fra de lokale viltnemndene som avviklet denne eksamen på vegne av fylkesmannen.

Det var et klart, entydig ønske fra de skolene som hadde deltatt i prøveprosjektet "Jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen" i 1984-85 at det i framtida måtte bli mulig å avvikle jegerprøveeksamen i skoletida.

Selv om eksamen avvikles i skoletida, trenger den nødvendigvis ikke avvikles av skolens personell.

Det ble også fra skolenes side pekt på nødvendigheten av å kunne få avviklet teoretisk eksamen i god tid før eksamenstiden for de obligatoriske fag ved skolen. Slike eksamener blir oftest gjennomført i mai-juni. Det vil bety at teorieksamen bør tilstrebes avviklet innen utgangen av april. Dette skulle ikke være noe problem å gjennomføre, men det bør være en ens eksamenstid for hele landet, eksempelvis at eksamen gjennomføres i en bestemt uke eller i løpet av tidfestede ukedager innen en uke.

I forbindelse med fastsettelse av tidspunkt for avvikling av teoretisk eksamen bør følgende momenter tillegges vekt:

1. Kollisjoner mellom avvikling av prøven og avvikling av ferie/lengere friperioder ved skolene bør unngås.
2. Kollisjoner mellom offentlige eksamener i skoleverket og teoretisk eksamen for jegerprøven bør unngås.
3. Fastsettelse av tidspunkt for teoretisk eksamen jegerprøven bør fastsettes tidlig, og det bør gis orientering om tidspunkt for denne avvikling så tidlig som mulig. Dette for at skolene skal kunne få ta hensyn til denne i sin planlegging av skoleåret. Helst bør fastsettelse av tidspunkt allerede gis skolene innen utgangen av mai året før eksamen.
4. Avvikling av teoretisk eksamen bør kunne foregå uavhengig av gjennomføringen av det praktiske obligatoriske kurset. Dvs. det bør ikke være noe krav om at teoretisk eksamen skal være avviklet før kandidatene skal gjennomføre det praktiske obligatoriske kurs.

13.5 Praktisk obligatorisk kurs - avvikling i skolen

Det var et klart og entydig ønske fra alle deltakende skoler om at gjennomføring av det praktiske obligatoriske kurset skulle kunne taes hånd om av skolene i framtida. Bakgrunnen for et slikt ønske var mange.

Lengden på det praktiske obligatoriske kurset (12 timer i 1985) ble kritisert sterkt. Det var her bred enighet om at dette var alt for kort til å kunne gi kandidatene et godt grunnlag for utøvelse av praktisk jakt. Dersom skolene kunne ta hånd om dette kurset, kunne dette påbygges utover 12-timers rammen alt etter elevenes behov og skolenes kapasitet, og svært mye av det teoretiske stoffet som er innlagt i det praktiske obligatoriske kurset kunne taes over et lengre tidsrom. Dermed kan man få til en langt bedre gjennomgang av teorien, og dermed oppnå en bedre motivasjonseffekt.

Det ble også pekt på dagens ordning hvor det fra det offentliges side ikke er fastsatt noen ens pris for gjennomføring av det praktiske obligatoriske kurs. I 1985 varierte prisen på det praktiske obligatoriske kurset fra rundt 50 kroner til rundt 350 kroner, avhengig av om de autoriserte instruktørene tok betaling for undervisning eller ikke.

Dette ble pekt på som uheldig av skolene. Flere elever hadde trukket seg fra det praktiske obligatoriske kurset av den grunn at kostnadene ble for store.

Dersom en kan gjennomføre det praktiske obligatoriske kurset i skolen, vil kostnadene for dette kun omfatte dekning av de faktiske medgåtte utgifter (ammunisjon, lerduer, skivemateriell o.l. og eventuelt hjelpeinstruktør).

Ved noen av skolene hadde elevene faktisk gjennomgått det praktiske obligatoriske kurset, dvs. behandling av våpen, skyting mot lerduer osv. I tillegg hadde elevene ved en skole også skutt med rifle. Denne opplæring var gjort i samråd med skolens ledelse og med samtykke fra hver enkelt elevs foreldre.

Det bør i sammenheng med skolenes adgang til gjennomføring av praktisk obligatorisk kurs utredes muligheten for å gi de lærerne som skal undervise i jegerprøven adgang til å gjennomføre kurs som kvalifiserer dem til å bli autorisert som instruktører.

I forbindelse med gjennomgangen av dette temaet kom det også fram at kjennskapet til det praktiske obligatoriske kurs og teoretisk eksamen syntes i noen tilfeller svak hos de studieorganisasjoner som har fått ansvaret for gjennomføring av praktisk obligatorisk kurs.

Det kom også fram at det flere steder i fylket ikke var fastsatt noen dato for gjennomføring av det praktiske obligatoriske kurs ennå på det tidspunkt oppsummeringsmøtet ble holdt (5. og 6. juni). Ett sted i fylket var det praktiske obligatoriske kurset først planlagt til begynnelsen av juli. M.a.o. i det tidsrom fellesferien starter.

Det ble fra skolene pekt på at det offentlige måtte få et mer overordnet ansvar for gjennomføring av det praktiske obligatoriske kurset, og at det burde fastsettes en tidsfrist for når dette kurset skulle være avviklet. Det ble også rettet kritikk mot forholdet mellom teoretisk eksamen og praktisk obligatorisk kurs. Denne kritikken gikk på at kandidatene kunne stryke ved teoretisk eksamen, mens det i forbindelse med gjennomføringen av praktisk obligatorisk kurs ikke var noen mulighet til å stryke kandidater som f.eks. viste svært liten modenhet i forbindelse med omgang av våpen. Denne kritikken ble spesielt rettet mot de tilfeller hvor man gjennomfører kurset på 12 timer. Dersom skolene kunne gjennomføre dette praktiske kurset over et lengre tidsrom, kunne elever med liten forståelse for behandling av våpen bli tatt spesielt hånd om.

Slik dette kurset er lagt opp i dag (1985), blir de 12 timene

gjennomført i henhold til instruktørmappa, hvilket betyr en svært stor stoffmengde på kort tid. Det er svært liten tid til fordypning/grundig gjennomgang av stoffet.

Det opplegg som er presentert i instruktørmappa for praktisk obligatorisk kurs fikk imidlertid god kritikk. Instruktørmappa er laget av Norges Jeger- og Fiskerforbund.

13.6 Vurdering av lysbildeserie som hjelpemiddel

De skolene som opprinnelig deltok i prøveprosjektet "Jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen 1984/85" fikk ved årsskiftet 1984/85 tildelt hver sin lysbildeserie bestående av 99 bilder. Bildene besto i hovedsak av fugler i sitt naturlige miljø. Serien ble utlånt av Jan Rabben og Joar Olav Grøtting. Denne serien var tenkt benyttet i forbindelse med undervisning i artskunnskap.

Selv innenfor en såpass omfattende serie er det vanskelig å få med alle ønskelige arter, og dette var heller ikke intensjonene. Målet var å presentere en serie med en blanding av jaktbare og ikke jaktbare arter, samt sette forvekslingsarter i sammenheng. Sammen med denne serien var det også utarbeidet et hefte med kommentar til hvert enkelt bilde.

Skolene hadde mange positive bemerkninger til denne serien, med unntak av momentene: Manglende arter, vanskelige arter og manglende bilder av artene i forskjellige drakter (fugl).

Til tross for "kritikken" om manglende arter osv. var det bred enighet og forståelse for at en lysbildeserie inneholdende alt for mange viltarter ville være for omfattende å presentere i skolesammenheng. Selv om serien på 99 bilder også i høy grad var omfattende, ga denne et spillerom for brukeren.

Tekstheftet som fulgte serien hadde tatt utgangspunkt i at serien skulle brukes "oppbrutt", dvs. bilder taes ut og kjøres enkeltvis eller i kortere serier. På denne måten kunne læreren konsentrere opplæringen om å lære seg å kjenne igjen arter. Med andre ord en grunnleggende trening i artskunnskap som elevene selv kunne bygge videre på.

Skolene ga en klar tilbakemelding om at serien hadde vært til verdifull hjelp i undervisningen, og også vil kunne være egnet til undervisning i andre fag i skolen.

13.7 Vurdering av lærerveiledning som hjelpemiddel

På forespørsel fra skolene i innledningsfasen av prøveprosjektet ble det utarbeidet en veiledning for lærerne. (Se kap. 3.3). Sammen med denne veiledningen ble det også utdelt en del informasjonsstoff om jakt og naturforvaltning. Denne veiledningen ble kalt "lærerveiledning", men har ingen sammenheng i innhold med de lærerveiledninger som vanligvis følger lære-

bøker i skoleverket. Veiledningen var beregnet som et hjelpemiddel for lærerne i å, uavhengig av læremiddel/lærebok, finne stoff/momentet i en undervisning beregnet på teorieksamen for jegerprøven.

Den positive kritikken til et slikt hjelpemiddel gikk på flere punkter, og ansees ikke nødvendig å gjengi her. Generelt var det bred enighet i at denne veiledningen hadde vært til god hjelp i prøveåret.

Negativ kritikk gikk på at det i veiledningen var for lite konkret om framføring av stoffet, antall timer pr. kapittel og et litt for lite omfattende kapittel om lovverket i viltforvaltningen.

Lærerne var enige om at det burde forefinnes et hjelpemiddel på linje med den veiledningen de hadde benyttet under prøveåret. Det var enighet om at et slikt hjelpemiddel måtte legges opp som et generelt hjelpemiddel for valgfaget "Jegerprøven". Lærerne tenkte seg en form for "mønsterplan" for hvordan faget kunne gjennomføres, uavhengig av timetall, lærebøker osv. En slik "mønsterplan" måtte ikke bli noen lærebok i seg selv.

14. DISKUSJON OG KONKLUSJON

De momenter som blir tatt opp under dette kapittel er de slutninger som fylkesmannens representanter, miljøvern-avdelinga, har kommet fram til etter å ha gjennomført en prøveordning med jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen.

Diskusjonen er foretatt av de samme personer som har stått ansvarlig for prøveprosjektet fra fylkesmannens side, samt skrevet denne rapporten, viltkonsulent Paul Harald Pedersen og fagassistent Joar Olav Grøtting.

Innledningsfasen for prøveprosjektet "Jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen. Prøveprosjekt i Nord-Trøndelag skoleåret 1984/85", er som beskrevet i kapittel 2, innledningen.

Interessen for å delta på dette prosjektet var stort. De skolene som ble plukket ut ble valgt på grunnlag av skolenes størrelse og beliggenhet i fylket. Steinkjer og Egge ungdomsskole må begge betraktes som by-skoler. Overhalla ungdomsskole er typisk sentralskole i en middels stor kommune, mens Stortangen skole og Sørli ungdomsskole i Lierne kommune begge må betraktes som mindre skoler.

Ingen av disse skolene kan vel betraktes å ligge i områder med mer eller mindre tradisjonelle holdninger til jakt, i og med at Nord-Trøndelag i sin helhet har betydelige tradisjoner på dette området. En slik vurdering blir derfor ikke lagt særlig stor vekt på i diskusjonen.

Deltakelse i faget

Interessen for å delta i valgfaget "Jegerprøven" må kunne betraktes som stor. For de fem prøveskolenes vedkommende var det i alt 105 elever. Tar en i tillegg med Nærøy ungdomsskole, som også er med i denne rapporten (se kap. 2), blir det 140 elever. Totalt i Nord-Trøndelag i 1985 var det 315 personer som meldte seg på til eksamen for jegerprøven.

Det er også kjent at flere enn disse skolene har hatt jegerprøven som valgfag i skoleåret 1984/85 i Nord-Trøndelag.

En gjør oppmerksom på at jegerprøven i 1984/85 ennå ikke var innført som obligatorisk for noen deler av landet. De som gikk opp til eksamen i jegerprøven var således ikke nødt til å ha denne for å kunne utøve jakt og/eller fangst i framtida.

Interessen for å skaffe seg kunnskaper om jakt, fangst og viltforvaltning må kunne betraktes som en av årsakene til oppslutningen. Tradisjonelt har slik opplæring foregått som en far til sønn opplæring. Endringer i bosetning, livsmønster og jaktas betydning som tilleggsmønster har gjort at en slik opplæring ikke lenger er så utstrakt, samtidig som antall

jegere øker. Innen nye grupper jegere finnes det ikke nødvendigvis noen familiær tradisjon med tanke på jakt. Et mere omfattende lovverk og større samfunnsmessige krav til jegeren må også betraktes som et viktig moment i denne sammenheng. Ved å ta valgfaget jegerprøven kunne elevene få en opplæring som gjorde dem bedre rustet, faglig, mentalt og moralsk, til å drive jakt. At denne opplæringa kunne foregå i skoletiden har sikkert også stor betydning. Det er også mulig at det allerede ligger en viss prestisje i å inneha jegerprøvebeviset.

Fordeling av gutter og jenter

Tradisjonelt sett er jakt mannsdominert. Ut fra offentlig statistikk går det fram at bare 1,5 % av landets registrerte jegere er kvinner. Ut fra dette skulle en kanskje vente at deltakelsen i valgfaget skulle gjenspeile dette. Fordelingen gutter/jenter i valgfaget viste derimot at hele 10 % av deltakerne var jenter.

Ut fra dette kan en trekke konklusjonen:

Valgfaget innebærer et tilbud til jegeropplæring for jenter som de ikke vil finne i et tradisjonelt sterkt mannsdominert miljø. Valgfaget kan derfor bety at det blir et mere reelt tilbud også til jenter å bli med på en jegeropplæring.

Fagets vanskelighetsgrad

Et omfattende lovverk, store samfunnsmessige krav til jegeren og et ønske om en mere human og riktig jakt har ført til at de kunnskaper en jaktutøver bør og må sitte inne med er omfattende.

Innføring av obligatorisk jegerprøve vil bety at vi får en helt ny "inngangsbillett" til å drive jakt og fangst. Tidligere kunne hvem som helst, uavhengig av faglige kunnskaper om jakt og evner, bare ved å løse jegeravgiftskort og jaktkort delta i jakt.

I prinsippet er dette ikke endret. Jegerprøven er ikke ment å være et redskap for å "sile ut" de beste jaktutøverne.

Det er likevel klart at lærestoffet en trenger å gjennomgå for å klare den teoretiske eksamen er omfattende og vil for en del mennesker oppfattes som vanskelig. Hvor vanskelig stoffet blir oppfattet, vil avhenge av alder/modenhet, bakgrunn, interesse, lære- og leseevner og ikke minst hvordan man er nødt til å tilegne seg kunnskapene.

I og med at en innføring av obligatorisk jegerprøve betyr at alle som vil drive jakt og/eller fangst er nødt til å ta en slik prøve, må det og være naturlig at muligheten til å klare denne er reell for alle.

Det er ikke et ukjent problem at enkelte mennesker har større vansker med å tilegne seg lærdom enn andre, og hele vårt samfunn er lagt opp slik at mulighetene for utvikling og samfunnsmessig deltakelse skal være lik for alle.

Ved å gi et begrenset opplæringstilbud i forbindelse med innføring av jegerprøven kan en komme i den situasjon at en ubevisst "siler ut" jegerne på grunnlag av deres evnenivå. Det vil si at de gjennom den form for opplæring de har gjennomgått ikke har hatt forutsetning for å tilegne seg de nødvendige kunnskaper som skal til for å klare den teoretiske eksamen.

I skolen vil elever med lese- og lærevansker være kjent av lærerne. Dette betyr at lærerne er oppmerksom på og kjenner vedkommende elevs svakheter. Med utgangspunkt i dette kan eleven få den støtte og hjelp han trenger for å tilegne seg de kunnskaper som er nødvendig for å klare jegerprøvens teori-eksamen.

Det er også sannsynlig at elever med slike vansker vil føle det enklere å be om hjelp og støtte fra lærere de kjenner fra den vanlige undervisning.

Hvorvidt jegerprøvens teoretiske eksamen er av for stor vanskelighetsgrad eller ikke, vil ikke bli vurdert her. Med utgangspunkt i den eksamen som har blitt brukt, og ble brukt i 1985, vil vi likevel trekke den slutning at et tilbud om en opplæring fram til teorieksamen for jegerprøven innen skoleverket vil kunne få stor betydning for alles reelle mulighet til å klare en jegerprøveeksamen. Dette med utgangspunkt i det faglige nivå som trengs for å klare en slik eksamen.

Generelt sett vil et tilbud om jegerprøven som valgfag i skolen ha stor betydning både for jegerprøvens vedkommende og som en berikelse av valgfagtilbudet i skolene.

I følge rapporten er det svært få negative sider ved å innføre jegerprøven som valgfag, men derimot svært mange positive sider. Mye av det som kunne ha vært tatt inn under dette kapittel er berørt i rapporten, og vi finner det derfor ikke nødvendig å trekke alle momenter inn i diskusjonen.

Vi mener prøveprosjektet med "Jegerprøven som valgfag i ungdomsskolen i Nord-Trøndelag 1984-85" klart har vist at dette valgfaget kan komme til å spille en stor rolle for jegerprøven i framtida. Vi kan heller ikke se at innføringen av et slikt valgfag vil by på problemer av en slik karakter at dette kan ha noen betydning for hvorvidt en har dette som et valgfagtilbud eller ikke.

Dersom skolene i framtida skal kunne tilby jegerprøven som en enhet bestående av teoretisk opplæring, teoretisk eksamen og et eventuelt praktisk obligatorisk kurs, er det likevel en del

praktiske problem som bør løses. I hovedsak vil dette bety enten at:

- lærerne kan tilbys en utdanning som kreves for autorisasjon som jegerprøveinstruktører
- eller
- at skolene knytter til seg personer som allerede innehar status som jegerprøveinstruktører. Disse må da kunne bistå med gjennomføring av det praktiske obligatoriske kurset innen skoletida.

I tillegg betyr dette at skolene må få aksept for å drive våpen- og skyteopplæring i skolen. Slik opplæring vil kunne forsvares i at skyting er en svært omfattende idrett, og at en opplæring i skyting og våpenbruk er holdningsskapende og motiverende for en forsiktig og forsvarlig omgang med våpen og ammunisjon.

Dersom jegerprøven får innpass i skolene, vil dette bety at den desentraliserte opplæringen til jegerprøven vil bli styrket. Sammen med studieforbundene, de frivillige organisasjonene og Forsvaret vil skolene utgjøre et tilbud om opplæring som fører fram til jegerprøvebevis til en reell mulighet for alle som ønsker å drive jakt i framtida, uavhengig av bosetning, tradisjon, økonomi og/eller læreevner.

15. L I T T E R A T U R

Jegerprøveutvalget - Trondheim, mai 1980

Obligatorisk jegerprøve.
Innstilling fra et utvalg (Jegerprøveutvalget) nedsatt
av styret i Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk
25. januar 1978.

Jegerprøveutvalg II - Trondheim, januar 1984

Obligatorisk jegerprøve.
Prøveprosjektet i Nord-Trøndelag 1983.
Innstilling fra et utvalg (Jegerprøveutvalg II) nedsatt
av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk 15. januar
1983.

Jegerprøveutvalg II - Trondheim, oktober 1984

Obligatorisk jegerprøve.
Prøveprosjektet i Nord-Trøndelag 1984.
Innstilling fra et utvalg (Jegerprøveutvalg II) nedsatt
av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk 15. januar
1983.

Styreforelegg for styret i DVF i sak 2/84 med forslag til
vedtak.

Styrevedtak av 1. februar 1984 om prøveprosjektet i Nord-
Trøndelag i 1984.

Styrevedtak av 15.12.1981 (sak 62/81) slik det lyder etter
styrevedtak av 1.2.1984 (sak 4/84) hvor § 9 i sak nr. 62/81
ble endret.

Hittil utkommet i samme serie:

- Nr. 1 - 1983: Tiltak for å redusere antall kollisjoner mellom elg og tog i kommunene Grong og Snåsa.
- Nr. 1 - 1984: Kontroll med landbruksavrenning. Resultat 1983.
- Nr. 2 - 1984: Viltområdekartlegging. Erfaring fra Nord-Trøndelag.
- Nr. 3 - 1984: Skjøtselsplan for Bergsåsen naturreservat og plantelivsfredningsområde i Snåsa (under utarb.).
- Nr. 4 - 1984: Skjøtselsplan for edellauvskogreservater i Nord-Trøndelag, med spesiell vekt på Byahalla i Steinkjer (under utarb.).
- Nr. 1 - 1985: Forsøksfiske med kilenot i Leksdalsvatnet.
- Nr. 2 - 1985: Fisket i Leksdalsvatnet 1984. En spørreundersøkelse blant grunneiere og fiskekortkjøpere.
- Nr. 3 - 1985: Skogrydding som tiltak for å redusere antall kollisjoner mellom elg og tog. En beskrivelse av iverksettelsen av tiltaket i Grong og Snåsa i 1984.
- Nr. 4 - 1985: Jegerobservasjoner i elgforvaltningen. Erfaringer med bruk av «Sett elg» i Nord-Trøndelag.
- Nr. 5 - 1985: Rapport fra studietur til Spania. Dagene 21.—28. april 1985.
- Nr. 6 - 1985: Fisket i Snåsavatnet 1984. En spørreundersøkelse blant grunneiere og fiskekortkjøpere.

